

موضوع: آموزش نوشتن انشاء
ماده درسی: آموزش زبان فارسی ۲
مدرس : ایام قویدل
سال تحصیلی: ۹۹-۹۸

دانش آموزان به دلایل زیر در نگارش انشاء ناتوان می باشند:

۱- دانش آموزان نمی دانند که در مورد چه بنویسند؛ کدام موضوعات و مطالب در نوشتن به آنها کمک خواهد کرد.

۲- اغلب انشاء در سر کلاس نوشته نمی شود، محول کردن نگارش به خارج از کلاس که لاجرم دانش آموزان مجبورند از اولیای خود کمک بگیرند.

۳- مناسب نبودن موضوعات انتخاب شده با توجه به گروه سنی.

۴- تقویت نکردن مهارت گوش دادن دانش آموزان در کلاس درس.

۵- عدم مطالعه ی کتاب های قصه و داستان.

۶- معلمان معیارهای مشخصی در ارزشیابی از انشا‌های دانش‌آموزان در دست ندارند.

۷- اما یکی از مهمترین دلایل:
عدم توجه و دقت به جمله بندی و جمله نویسی در پایه دوم
و سوم ابتدایی.

آشنایی با واژه‌ها

• در ابتدا لازم است از دانش آموزان بخواهیم يك دفتر ۶۰ برگ آماده و آن را به ۶ قسمت تقسیم نمایند.
(هر قسمت ۱۰ صفحه)

• بخش ۱- کلمه های هم خانواده

• بخش ۲- کلمه های هم معنی

• بخش ۳- کلمه های متضاد

• بخش ۴- کلمه های متشابه

• بخش ۵- اصطلاح ها

• بخش ۶- تفاوت کلمه ها در گفتار و نوشتار

کلمه های هم خانواده: دارای ۳ حرف مشترك هستند مانند
(علم، عالم، معلوم)

کلمه های هم معنی: دارای معنای مشترك هستند مانند
(سپهر / آسمان) (کردگار / خداوند)

کلمه های متضاد: دارای معانی مخالف هم هستند. مانند
(زشت / زیبا) (با سواد / بی سواد)

کلمه های متشابه: مثل هم خوانده می شوند اما در معنا با هم
تفاوت دارند. مانند (خوار / خار) (ثواب / صواب)

اصطلاح ها: با ترکیب چند کلمه ساخته می شوند و معنای و
مفهومی عامیانه دارند. مانند آب و رنگ، آس و پاس و...

تفاوت در گفتار و نوشتار: (خونه / خانه) (چمدون / چمدان)

تمرین ۱

چند اصطلاح رو پیدا کن، بنویس و معنی کن.

تمرین ۲

برای هر کلمه ۳ هم خانواده پیدا کن.

تمرین ۳

جمله های گفتاری زیر را به نوشتاری تبدیل کن.

- دیشب بارون شدیدی اومد و خیابون ها خیلی زود خلوت شدن.

- پدر، آیا میتونی اون کتاب رو از سر کوجه برام بخری؟

تمرین ۴

معادل فارسی واژه های زیر را بنویس.

اتومبیل - موبایل - پارک - هلی کوپتر - اتوبان -
- پاسپورت - مرسی - تلویزیون - ترافیک -
جک - کامپیوتر - کینگ - کانال - تیراژ -

تمرین ۵

واژه های زیر از نظر معنی چرا باهم تضاد دارند.

دانایی / نادانی روشنی / تاریکی

تمرین ۶

معنای این واژه ها را از واژه نامه پیدا کنید.

لذت - دلیر - پهلوان - آشنا - زمین - نوید - آخر - فلاکت -
یواش - شکوفه - سجده

جمله:

وقتی يك يا چند واژه به ترتیب خاصی در کنار هم و در محل درست قرار بگیرند و دارای پیام شوند جمله ساخته می شود.

برای ساخت جمله توجه به این نکته ها ضروری است:

۱- دانستن معنی کلمه ها

۲- آشنایی خیلی خیلی اولیه با نقش کلمه (اسم و صفت و فعل و...)

۳- قرار دادن کلمه ها در محل درست

۴- استفاده از نشانه ها (خبری، پرسشی، عاطفی، امری)

نکته مهم: جمله ها از نظر ساختار با هم تفاوت دارند.

۱- جمله ساده: يك فعل دارد.

۲- جمله مرکب: دو فعل یا بیشتر.

تمرین ۱

چشمان خود را ببند و سپس دقت کن در اطرافت چه چیزهایی وجود دارد سپس با هر کدام يك جمله بساز.
بهتر است ابتدا جمله مورد نظر خود را به شکل شفاهی بیان کنی و پس از اطمینان از درستی آن را یادداشت کنی.
گلدان - تلویزیون - دستمال کاغذی - قالی - میز - صندلی -
رادیو - خودکار

تمرین ۲

با هر يك از واژه های زیر ۳ جمله بنویس.
آفتاب / ایران / کوهستان / رودخانه

تمرین ۳

هر دو کلمه ی پایین را در يك جمله به کار ببر.
(علم - دانش) - (زشت - زیبا) - (بلند - کوتاه) - (دریا - آبی)

تمرین ۴

جمله های نا تمام را کامل کن.

- امروز در مدرسه
.....
- فوتبال از ورزش های
.....
- پاکیزگی و اخلاق خوش
.....
- خودرویی اختراع می کنم که
.....
- آینده ی بهتر
.....
- که به حيله گری معروف
.....

تمرین ۵

برای مناسبت هایی که در جدول نوشته شده جمله ای زیبا بنویس.

روز مادر	
عاشورا	
عید فطر	
نوروز	
نوروز	
هفته ی معلم	
روز پرستار	
روز جهانی کودک	
عید غدیر	

تمرین ۶

هر کدام از جمله های زیر را به دقت بخوان و برداشت خود را از هر جمله در ۲ سطر یادداشت کن.

(میتوانی با پدر و مادر و آموزگار خود مشورت داشته باشی)

- اندیشه کن، آنگاه سخن گوی تا از لغزش ها در امان باشی.

- اگر مشکلات ما به اندازه يك كشتی باشد، نعمت های ما به اندازه ی يك اقیانوس است.

تمرین ۷

دو جمله درباره اتفاق های مهم، دیدارها، افکار و برنامه هایت در این روز را بنویس.

..... تاریخ

۱-

۲-

نوشتن یادداشت روزانه ، تمرینی مناسب ، آسان و لذت بخش
در امر انشاء نویسی است.

توصیه: با تهیه دفتری نوشتن یادداشت روزانه را ادامه بده.

تمرین ۸

با نوشتن جمله هایی عبارت های پایین را کامل کن.
همانطور که مشغول مطالعه بودم

.....

آن روز گذشت ولی

.....

تمرین ۹

درباره هریک از موضوعات زیر ۳ جمله پیوسته بنویس.
خورشید - ایران - شجاعت

تمرین ۱۰

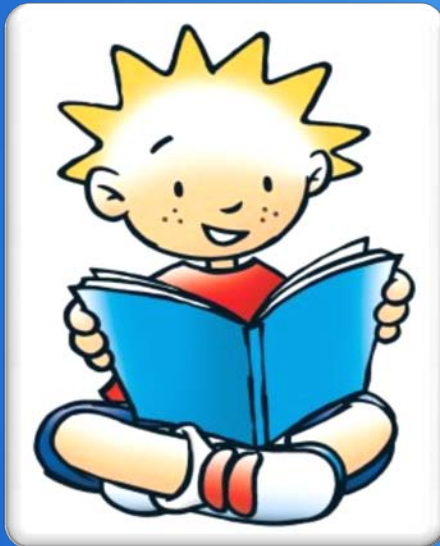
برخی از کلمه های جمله های پایین را تغییر بده و جمله ای تازه بساز به گونه ای که دارای همان پیام باشد.

مثال) خورشید طلوع کرد / خورشید از پشت کوه برآمد.

- عمرت دراز باد.

- حسود هرگز نیا سود.

- هیچکس مادر نمی شود.

خوب فکر کردن:

اندیشیدن اولین فاکتور موفقیت در هر کاری است.

پارامترهای خوب فکر کردن: ۱- دقت ۲- حوصله

۳- حواس جمع ۴- آرامش خیال ۵- سکوت ۶- پرسیدن

تمرین ۱

درباره جملات زیر خوب فکر کن و با کلمات مناسب آن ها را کامل کن.

- پرندگان در باغچه ی خانه ما به جست و جو مشغول بودند
چون،

- وقتی معلم درس می دهد، باید تا

- آب به ماهی مثل در خود رو.

- پوست در گردو مثل است به کتاب.

- کشاورزان از بارش برف و باران خوشحال می شوند چون

تمرین ۲

این شعر را بخوان و آنچه را برداشت کرده ای در چند سطر بنویس.

مدرسه ی جوجه ها / آن طرف کوچه است / دفتر
املایشان / برگ گل و درخت آلوچه است / بازهم جوجه ها
برگ درختی به دست / کفش قشنگی به پا / می روند / تا
بنویسند: بهاران، نسیم / تا بنویسند: خدا، یا کریم.

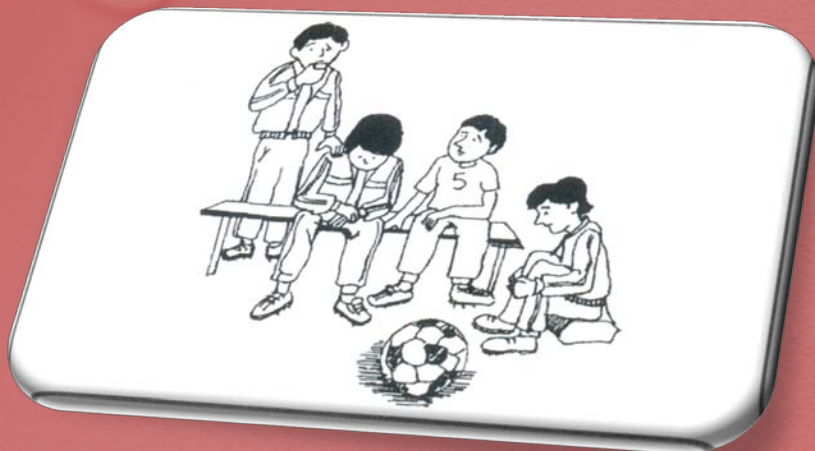
تمرین ۳

با کلمات زیر متنی ۳ سطری بنویس.

تنها - بی دوست - هم بازی - کوچه - درخت - خانه - آفتاب
- دوچرخه

تمرین ۴

درباره این تصاویر یک داستان بسازید و سپس ...

تمرین ۵

اتفاق نا تمام زیر را کامل کن.

غریبه ای برای یافتن نشانی، کاغذی در دست دارد و نمی
داند از کجا باید برود. سرگردان است. خیابان خلوت
است. به همه جا نگاه می کند، پیرمردی را می بیند
که عصا زنان به سمت او می آید، غریبه

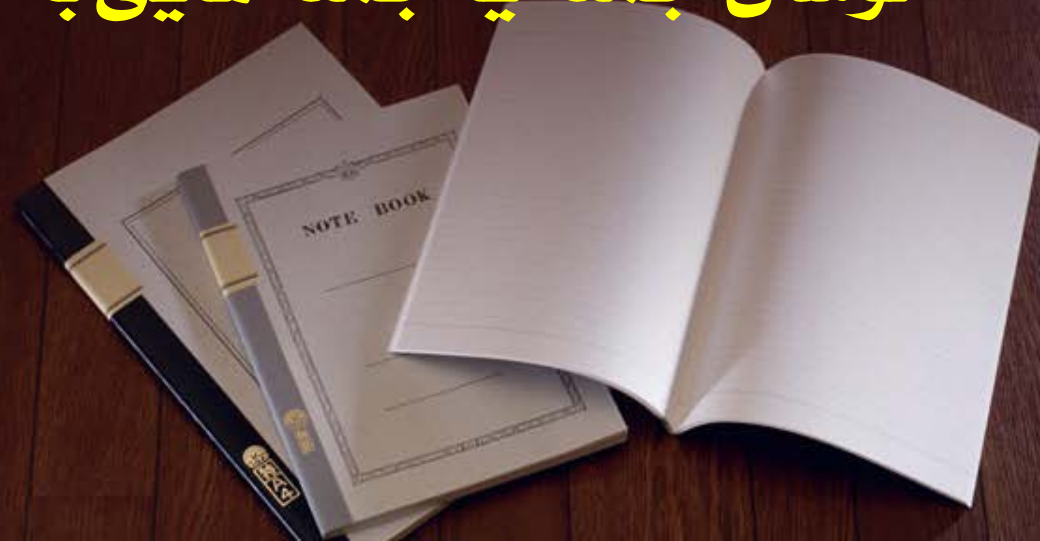

مجموعه تمریناتی که در نوشتن انشاء به دانش آموزان کمک می کند عبارتند از:

- جمله سازی با واژه های متفاوت به صورت کتبی و شفاهی
- تکمیل جمله های ناقص به کمک واژه های مناسب
- نوشتن جمله های متضاد
- به کارگیری کلمه های هم معنی در جمله ها
- توصیف یک تصویر در قالب جمله
- نوشتن داستان برای مجموعه ای از تصاویر که با هم ارتباط دارند
- نوشتن جمله برای کلمه های درهم ریخته

- ادامه دادن جمله های ناتمام در يك يا دو سطر
- طراحی سوال پس از خواندن متن
- نوشتن نتیجه و پیام درس در يك يا دو سطر
- خلاصه نویسی يك متن
- خلاصه گویی يك داستان يا يك متن
- اجرای نمایش یا بازی پس از خواندن دستور کار
- نوشتن جمله یا جمله هایی به كمك يك يا چند کلمه

طرح ریزی در انشاء :

طرح ریزی در انشاء یعنی چه؟ جزء جزء کردن موضوع انشا را
طرح ریزی می گویند.

طرح ریزی در انشاء سبب می شود راحت تر، زیباتر و با دقت نظر
و به دور از سردرگمی بنویسیم.

- طرح ریزی مشخص کننده چهارچوب ساختمان انشا است.

- طرح ریزی نکته های عمده انشاء را مشخص می کند.

- طرح ریزی راه و چگونگی نوشتن را به شما نشان می دهد.

- طرح ریزی نشان می دهد که چگونه روی جزء جزء
موضوع بیندیشیم و بنویسیم.

- طرح ریزی چگونگی شروع، ترتیب بیان هر جز و پایان
کلام را روشن می کند.

- طرح ریزی باعث می شود اطلاعات خود را جمع آوری و مرتب
کنید.

234-
31

برای طرح ریزی باید:

- موضوع را به اجزاء مختلف تقسیم و به صورت فهرست یادداشت کنیم.
- بعد از طرح ریزی (جزء جزء کردن موضوع) به دسته بندی آن بپردازیم.
- به جمع آوری اطلاعات بپردازیم.

موضوع انشاء : ماجرای مهمانی که در يك روز تعطیل رفته ای را یادداشت كن.

- کدام روز تعطیل؟ - چرا آن روز تعطیل بود؟ - به خانه ی چه کسی رفتی؟ - تنهایی یا با خانواده؟ - برای ناهار یا شام؟ - خوش گذشت؟ - چرا خوش گذشت؟ - چه کسانی آنجا بودند؟ - درباره صاحب خانه بنویس؟ - تعداد میهمان ها و حرف هایی که می زدند؟ - خسته شدی؟ بازی هم کردی؟ - با چه وسیله ای به مهمانی رفتی؟ - درباره سفره و خوراکی هایی که روی آن بود بنویس. - چه اتفاق های شاد و قشنگی افتاد که همه را خندانند.

موضوع انشاء: چرا آموزگار خود را دوست دارید؟

- مهربان است؟ - خوب درس می دهد؟ - با حوصله است؟
- بچه ها را دوست دارد؟ - عصبانی می شود؟
- چگونه درس می دهد؟ آرام آرام یا تند تند؟
- خیلی تکلیف می دهد؟
- اجازه می دهد که سر کلاس آزاد و راحت باشید؟
- ظاهر معلم و لباس هایش چگونه است؟
- خوش اخلاق است یا اخمو؟ - کتک می زند؟
- بچه ها از او می ترسند؟
- چرا باید به او احترام بگذاریم؟

دانش آموزان برای نوشتن يك انشای خوب و زیبا باید:

۱- معنی کلمه ها را یاد بگیرد.

۲- جمله های ناقص و نیمه تمام را کامل کند.

۳- بتواند خوب ببیند.

۴- با دقت بشنود.

۵- کتاب بخواند.

۶- با حوصله و آرام سخن بگوید.

۷- جمله نویسی ها، انشاها و نوشته های خود را با صدای رسا و شمرده بخواند و هر جا با اشتباهات خود را تصحیح کند.

۸- درباره آنچه که نمی داند سوال بپرسد.

۹- خودش انشاء بنویسد.

۱۰- برای نوشتن اراده داشته باشد.

۱۱- بدون ترس حرف های دلش را بنویسد.

۱۲- در پی افزایش دانش، آگاهی ها و معلومات خودش باشد.

ویژگی های يك انشای خوب:

- ۱- مرتبط با موضوع باشد.
- ۲- بدون اشتباهات دستوری باشد.
- ۳- دارای نظم منطقی باشد.
- ۴- ساده و روان نوشته شده باشد.
- ۵- خوانا و پاکیزه نوشته شده باشد.
- ۶- مختصر و مفید باشد.
- ۷- با صداقت و راستگویی همراه باشد.
- ۸- جمله ها با هم پیوند داشته باشند و مکمل يك ديگر باشند.
- ۹- غلط املايي نداشته باشد.
- ۱۰- حاشیه گذاری و سطر بندی در آن رعایت شده باشد.

ویژگی اقسام انشاء ها

نامه نویسی:

برای نوشتن انشاء نامه نگاری دانش آموز باید:

- ۱- کاغذ خوب و پاکیزه انتخاب نماید.
- ۲- خوش خط، خوانا و بدون خط خوردگی بنویسد.
- ۳- ساده بنویسد.
- ۴- نقطه گذاری را رعایت کند.
- ۵- نامه باید تاریخ داشته باشد.
- ۶- نویسنده نامه باید نام خود را در پایان نامه بنویسد و امضاء داشته باشد.
- ۷- آغاز نامه حتما همراه با سلام و احوال پرسی باشد.
- ۸- درخواست نویسنده در نامه باید مشخص و واضح بیان گردد.
- ۹- چنانچه در نامه قصد دارید چند موضوع مطرح شود ، هر موضوع را باید در يك خط و پاراگراف بنویسید.

انشاء خاطره نویسی:

در خاطره نویسی دانش آموز باید:

- زمان و مکان و خاطره را مشخص کند.
- شروع و پایان خاطره معلوم باشد.
- به جزئیات خاطره توجه داشته باشد.
- صادقانه بنویسد تا قابل باور باشد.
- ساده و روان بنویسد.
- حتما در خاطره حادثه و رویدادی جالب توجه وجود داشته باشد.

برای نوشتن خاطره می توان از این سوالات کمک گرفت
مثلاً: خاطره روزی که با بچه های محل در مسابقه
فوتبال شرکت داشتی و....

کدام روز؟ کجا؟ با کدام تیم؟ چطور شروع شد؟
برنده کی بود؟ و....

بعضی از موضوعات خاطره نویسی: اولین روز مدرسه ...
سفر به ... اولین ۲۰ ... جایزه از ...

انتهای خلاصه
نویسی:

خلاصه نویسی یعنی استخراج نکته های اصلی و اساسی يك نوشته به طوری كه به موضوعات اصلی آسیبی نرسد. در خلاصه نویسی باید به این نکته ها توجه داشته باشیم:

- متن را با دقت بخوانیم و آن را بفهمیم.
- زیر نکته های مهم و برجسته خط بکشیم.
- نکته های اصلی را یادداشت کنیم.
- از نوشتن مطالب غیر لازم، تکراری و غیر اساسی خودداری کنیم.
- از خودمان به مطالب چیزی اضافه نکنیم.
- برای خلاصه نویسی دقت و حوصله را مد نظر قرار دهیم.
- خلاصه درس جهان پهلوان ، آرش کمان گیر، حافظ یا شجاعت را بنویسید.

هنگامی که به گردش علمی، بازدید از محلی و یا شرکت در مراسمی می روید لازم است گزارشی درباره آن بنویسید.

انشاء گزارش نویسی

مواردی که در گزارش نویسی باید رعایت شود:

- گزارش باید دارای عنوان و موضوع باشد.

- نویسنده گزارش باید مشخص باشد.

- گزارش همراه با جزئیات باشد. روز، تاریخ، ساعت، مکان، نکاتی که مورد توجه نویسنده قرار گرفته و...

- در پایان نویسنده گزارش به نتیجه گیری و اظهار نظر بپردازد.

- گزارشی از شرکت خود در مراسم عزاداری سرور و سالار شهیدان بنویسید.
- گزارشی از سفر تفریحی تابستان گذشته خود بنویسید.

پارامترهای
بررسی انشاء

ویژگی	بلی	خیر
تمیز و خوانا بودن		
حاشیه گذاری زیبا		
کامل بودن جمله ها		
توجه به نکته های دستور زبان فارسی		
تناسب داشتن متن با موضوع		
استفاده به جا از علائم نگارشی		
طرح ریزی در انشاء		
نداشتن غلط املائی		
نداشتن جمله های تکراری		
استفاده بیجا از ضمیر اول شخص		
کوتاه بودن یا طولانی بودن بیش از حد متن		

معلّمان باید این نکات را رعایت نمایند:

- موضوعی که برای انشاء انتخاب می شود باید کاملاً واضح و محدود و توضیحات را در خصوص آن ارائه داد.
- نوشتن انشاء حتماً در کلاس صورت بگیرد حتی اگر ۳ الی ۴ سطر باشد.
- بعد از نوشتن، معلم کلیه انشاها را با قید تاریخ و امضاء بررسی نماید تا تغییر متن به حداقل برسد.
- تمامی موضوعات را می توانیم در قالب داستان و به زبان بسیار ساده و کودکانه شروع و ادامه دهیم.
- پرورش قوه ی ابتکار و تخیل دانش آموزان از وظایف مهم معلمان می باشد، که این امر از طریق انتخاب موضوعاتی با داستان های خیالی و فضایی محقق می شود.

موضوعات انشاء:

معلم مهربانم را دوست دارم زیرا ...

میازار موری که دانه کش است!

نامه ای به خداوند!

توانا بود هر که دانا بود. چرا؟

وقت طلاست، چرا؟

جمعه چگونه گذشت؟

برای داشتن مدرسه ای شاد ...

خلاصه ی درس را بنویسید.

نامه ای به پزشك خود بنویسید.

زنگ ورزش را دوست دارم چون ...

اگر معلّم بودی چه کارهایی انجام می دادی؟

خودت را جای شخصیت های معروف و بزرگ قرار بده و ...

در پایان :

نکته مهمی که معلمان در زنگ انشاء باید مدنظر قرار بدهند ، نوشتن انشاء در سر کلاس و در حضور معلم است نه در منزل ، اگر این روند در مدارس پیگیری شود دانش آموزان در پایه های بالاتر نوشته هایی قوی خواهند داشت و این قدرت نوشتاری باعث پیشرفت تحصیلی نیز خواهد شد.

شیوه داستان نویسی و داستان گویی از بهترین روش ها برای تقویت تمرکز دانش آموزان جهت تمرین نویسندگی است. می باشد زیرا قوه تخیل و گنجینه لغات آنها را بالا برد و در جهت پیشرفت تحصیلی نیز در بلند مدت موثر خواهد افتاد.

حق انتخاب

به خاطر سه چیز هیچگاه کسی را مسخره
نکنید : چهره، والدین (پدر و مادر) و
زادگاه

چون انسان هیچ حق انتخابی در مورد آنها
ندارد.